

Јаблан Обрадовић, директор Фонда солидарности, и о петогодишњем искуству те државне институције

И даље једини гарант исплата радницима

За пет година рада Фонд солидарности решио је 50.000 захтева за исплату заосталих зарада или других права која радници чије су фирме у стечају могу остварити код ове институције. Од тога је око 28.000 решено позитивно, а око 18.000 негативно. Преостали захтеви нису били у надлежности Фонда. Иначе, Фонд се финансира искључиво из буџета Републике Србије, он је државна установа која постоји од 2005. а њено функционисање регулисано је Законом о раду из 2005. године. О правима које радници могу остварити код Фонда солидарности, о процедури доношења решења, висини планираних средстава за ову годину и о томе колико ће фирми у току 2011. отићи у стечај, разговарали смо са Јабланом Обрадовићем, директором Фонда.

Прошле године Фонд је имао средства у износу од 337 милиона динара. Ове 2011. она су већа захваљујући сарадњи Министарства рада, Министарства финансија и Владе, и износе 480 милиона динара. Сва средства Фонда утрошена су на исплату радника. Међутим, током прошле године било је решено 4.900 захтева, а од тога 2.800 позитивно. Крајем 2010. донели смо 1.680 позитивних захтева који су остали неисплаћени и они се преносе у ову годину, тако да ће само за њих отићи око 200 милиона динара. То значи да поменуто повећање неће бити довољно јер већ сада знамо да ћемо имати више поднетих захтева него прошле године. По мојим сазнањима више од 14.000 фирми има блокиране рачуне. У њима је запослено око 105.000 радника. Многе од ових фирми ће

морати у стечај и очекујем да ће се до краја године Фонду обратити још око 5.000 радника са својим захтевима. Због тога ћемо тражити ребаланс буџета и повећање средстава како би Фонд и даље остао гарант исплата радницима.

• Колико дуго траје процедура доношења решења?

Током процедуре доношења захтева и доношења решења, најдуже траје прикупљање документације. Дешава се да радник не донесе сву документацију, или да то није ни могуће јер се део документације налази код стечајног управника или стечајног судије. Прикупљање документације траје и по

Око 95 одсто оствареног права радника односи се на исплату зараде. Међу осталима највише има отпремнина за пензије, а само две фирме су успеле да наплате накнаду за годишњи одмор. Имамо случајеве накнада за боловање, али су оне по износу исте као и зарада, тако да се и исплаћују у виду зараде а не као боловање. Истакао бих да нико није искористио право на накнаду повреде на раду. То је проблем прописа пошто је закон јако „строг“. Готово је немогуће да се исте године покрене стечајни поступак и донесе правоснажна пресуда. То је немогуће у пракси и то је један од проблема Фонда који треба решити.

Права код Фонда солидарности

• Која права радници могу да остваре преко Фонда солидарности?

Радници могу остварити следећа права код Фонда солидарности:

- Накнада зараде за последњих девет месеци пре почетка стечајног поступка;
- Накнада за боловање до 30 дана, ако је започето у току 9 месеци пре отварања стечаја;
- Накнада штете, ако кривицом послодавца није искористио годишњи одмор за годину у којој је покренут стечај;
- Отпремнина за одлазак у пензију, уколико је радник отишао у пензију у години у којој је почео стечајни поступак и то пре покретања стечајног поступка;
- Накнада штете због повреде на раду или професионалног обољења (на основу судске одлуке, донете у години када је отворен стечај и уколико је постала правоснажна пре покретања стечајног поступка);
- Фонд, такође, врши и уплату доприноса за социјално осигурање за период за који исплаћује зараду, а највише за 9 месеци.

пар месеци, зависно од тога колико је радник спретан, али и колико се ажурно води стечајни поступак. Процедура, од тренутка кад се сакупи комплетна документација до уручења решења, не траје дуже од месец дана, мада је то у просеку и мање, од 15 до 20 дана.

• Који су најчешћи захтеви радника?

• Како се одређује износ накнаде?

Износ исплате прописан је чланом 125 Закона о раду. Обрачунава се минимална зарада у садашњој вредности, а нето зараду одређује социјално-економски савет. Она тренутно износи 95 динара по сату, пута остварени број радних сати. Фонд још уплаћује доприносе и повезује стаж код Фонда за пензионо и инвалидско осигурање.

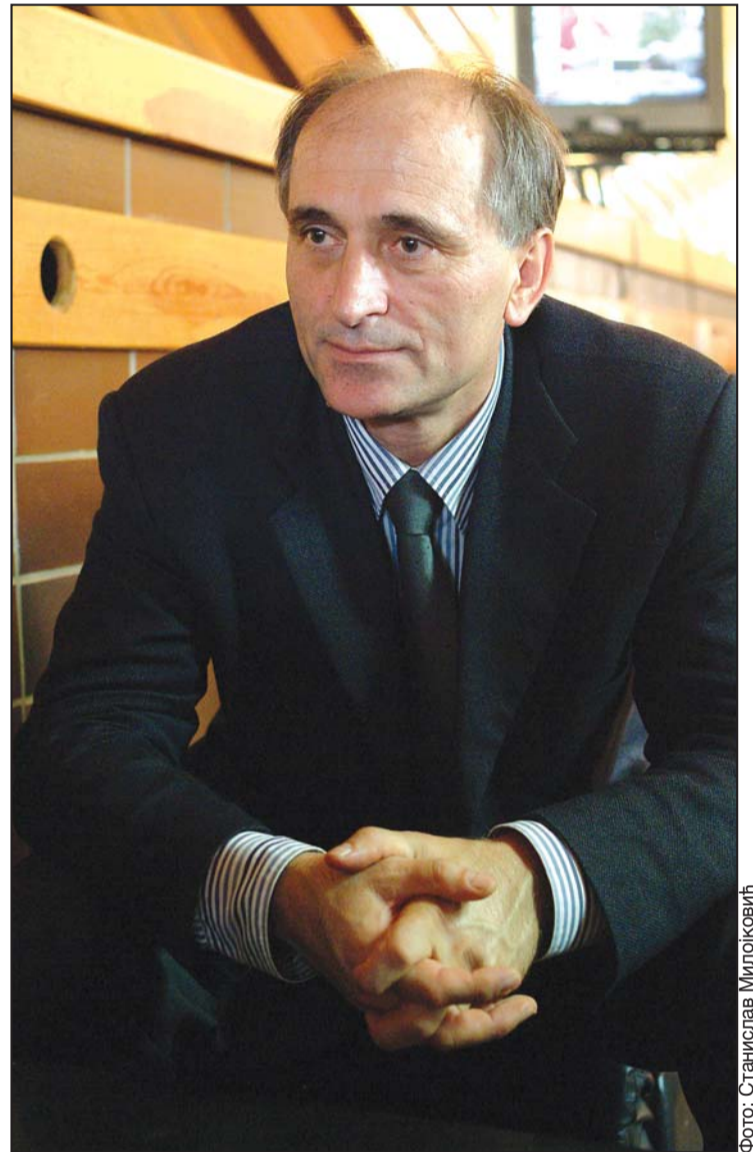

Фото: Станислав Милоковић

Тренутно више од 14.000 фирми има блокиране рачуне: Јаблан Обрадовић

Накнада за боловање је иста као и зарада. Неискористио годишњи одмор је сума од три минималне зараде. Отпремнина за одлазак у пензију је износ од три просечне зараде у привреди Србије у последња три месеца. Износ за накнаду за повреду на раду одређује суд.

• Колико су радници упућени у своја права и да ли знају за рад Фонда?

Сада многи радници знају за рад Фонда, што није био случај у почетку. Током петогодишњег рада, ми смо се трудили да информисемо раднике. Међутим, ни сада радници не знају која су њихова права. Радник можда зна за Фонд, али он нема ту моћ да одради све што је потребно по питању прикупљања документације. Неретко радници помоћ траже од адвоката и других посредника. Нема потребе за тим, јер тај посао ради Фонд, бесплатно. Проблем је и то што радници не схватају да када крене стечај немају више истога послодавца, да је сва одговорност на стечајном управнику и да им он можда неће указати на њихова права. Дешавало се да у истој фирми неки радници остваре своја права а неки не само зато што нису поднели захтев. Нажалост, није законски регулисано обавештавање сваког радника о Фонду.

Једини начин да за нас чују је преко средстава информисања или преко Агенције за приватизацију, односно стечајног управника. У последње време нам стечајни управници излазе у сусрет и они обавештавају раднике о Фонду, тако да сада немамо проблема са роком за пријаву који је 15 дана од дана када радник прими правоснажну судску одлуку којом су му призната потраживања.

• Какви су планови Фонда за будућност?

Наша жеља је да Фонд постане лидер у остваривању права радника код послодавца у стечају у Србији, пошто је та популација друштва најугроженија и правно и материјално. Када фирма оде у стечај, они изгубе радно место, понекад је то и више чланова једног домаћинства, а још увек немају услова за пензију. Налазе се у годинама по којима не ваљају ниједном послодавцу. Сва права сведена су им на годину дана исплате Националне службе за запошљавање. Они су беспомоћни и заборављени од друштва и од државе, и јако тешко живе. Та популација вапи за социјалном правдом, и држава је обавезна да заштити њихова права и да им помогне да наставе живот достојан човека.

Марија Кртинић

Фонд решио 50.000 захтева заосталих зарада и других права запослених: Радници „Клуз-Тиса“ из Новог Бечеја

Фото: Марија Кртинић

УПУТСТВО ЗА ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА

УСЛОВИ ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ФОНДУ СОЛИДАРНОСТИ

- Да је у предузећу отворен стечај и да су потраживања запосленог утврђена правоснажним закључком (решењем) у складу са законом којим се уређује стечајни поступак. Правоснажност закључка (решења) суда о утврђеним потраживањима доказује се клаузулом правоснажности која се ставља на ту одлуку од стране надлежног трговинског суда.
- Да је правоснажни закључак (решење) суда уручено запосленом после 23. марта 2005. године. Запослени коме су потраживања утврђена и закључак (решење) достављено пре 23. марта 2005. године не може остварити право на потраживања код Фонда солидарности.
- Да је запослени био у радном односу на дан покретања стечајног поступка или да је лице било у радном односу у периоду за који се остварују права утврђена Законом о раду (члан 124. Закона о раду).
- Да потраживања нису исплаћена у складу са законом којим се уређује стечајни поступак, или да нису исплаћена у целости (припада им право на разлику до нивоа права утврђених Законом о раду).

ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА КОД ФОНДА СОЛИДАРНОСТИ

- Поступак код Фонда солидарности покреће се подношењем захтева (образац захтева се може преузети са сајта Фонда) и одговарајуће документације за остваривање права наведеног у захтеву. Захтев мора бити појединачан и личан, и подноси га запослени из предузећа у стечају.
- Форма и садржај захтева одређени су Правилником о садржају обрасца захтева за остваривање права код Фонда солидарности, прописаним од стране Министра за рад, запошљавање и социјалну политику ("Службени гласник РС", број 31/05, од 08.04.2005. године). Обавеза је запосленог да свој захтев поднесе попуњавањем тог обрасца са свим подацима и документима који се у овом Правилнику наводе. У супротном, потраживање право се не може остварити код Фонда солидарности.
- Образац захтева се мора читко попуњити, датирати и својеручно потписати. Потребно је заокружити број испред права које се потражује и приложити оверене фотокопије или оригинале докумената која се прилажу као доказ постојања траженог права, а која су прописана наведеним Правилником о садржају обрасца захтева. Списак потребних докумената наведен је и на самом обрасцу захтева.

РОК ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА

- Захтев се подноси Фонду солидарности у року од 15 дана од дана уручења правоснажне одлуке (закључак, решење) којом је утврђено право на потраживање, у складу са законом којим се уређује стечајни поступак.
- Захтев са неопходном документацијом се доставља поштом на адресу: Фонд солидарности, Поштански фах 43, Немањина 22-26, 11124 Београд, или лично у писарницу пословне зграде Владе, улица Омладинских бригада 1, Нови Београд.

ДОНОШЕЊЕ ОДЛУКЕ ПО ЗАХТЕВУ

- По пријему захтева и потребне документације Управни одбор Фонда солидарности спроводи поступак у коме утврђује одлучујуће чи-

њенице и околности за доношење одлуке о сваком индивидуалном захтеву. Након спроведеног поступка Управни одбор Фонда одлучује решењем односно закључком.

- Наведена одлука (решење односно закључак) се доставља лично или препоручено поштом подносиоцу захтева. Жалба на одлуку се може поднети Министру рада и социјалне политике у року од 8 дана од дана пријема. Уколико је одлука позитивна, истеком рока за жалбу, одлука постаје правоснажна. На основу правоснажне одлуке одобрени износ по потраживаном праву се уплаћује на достављени текући рачун подносиоца захтева.
- Уколико је на одлуку Управног одбора Фон-

5. Запослени има право и на уплату доприноса за обавезно социјално осигурање за исплату зараде и накнаде зараде, у складу са прописима о обавезном социјалном осигурању.

Права на наведена потраживања су неутуђива, лична и материјална (ако је запослени преминуо нико други његова права не може остварити код Фонда солидарности).

Да би остварио право на исплату било ког од наведених потраживања, оно подносиоцу захтева мора бити утврђено (признато) у правоснажној одлуци (закључак, решење) којом је утврђено право на потраживање, у

кружити право на потраживање, уписати датум подношења и потписати);

2. Уговор о раду, односно други акт о заснивању радног односа (потребно приложити за било које од тражених права);
3. Оверену фотокопију радне књижице (потребно приложити за било које од тражених права);
4. Акт којим је престао радни однос, за лице коме је престао радни однос пре покретања стечајног поступка (потребно приложити за било које од тражених права);
5. Изјава подносиоца захтева да није искористио годишњи одмор за календарску годину у којој је покренут стечајни поступак (потребно приложити ако се тражи право на исплату штете за неискоришћени годишњи одмор);
6. Захтев запосленог за коришћење годишњег одмора за календарску годину у којој је покренут стечајни поступак упућен послодавцу (потребно приложити ако се тражи право на исплату штете за неискоришћени годишњи одмор);
7. Решење Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање запослених о остварењу права запосленог на пензију (потребно приложити ако се тражи право на исплату отпремнине за пензију);
8. Оверен препис правоснажне одлуке суда којом је утврђено право на накнаду штете због повреде на раду или професионалног обољења (потребно приложити ако се тражи право на исплату штете по основу судске одлуке);
9. Копија картице текућег рачуна (потребно приложити за било које од тражених права);
10. Копија личне карте подносиоца захтева (потребно приложити за било које од тражених права).

Напомена: Уколико се прилаже фотокопија документа, онда та фотокопија мора бити оверена у суду или општини. Копију картице текућег рачуна и личне карте не треба оверавати.

да солидарности изјављена жалба, о њој одлучује Министар рада и социјалне политике. Одлука Министра рада, запошљавања и социјалне политике доставља се препоручено поштом подносиоцу захтева.

ПРАВА ЗАПОСЛЕНИХ КОД ФОНДА СОЛИДАРНОСТИ

1. Зарада и накнада зараде за време одсузности са рада због привремене спречености за рад по прописима о здравственом осигурању коју је био дужан да исплати послодавац у складу са Законом о раду, за последњих девет месеци пре покретања стечајног поступка;
2. Накнада штете за неискоришћени годишњи одмор кривицом послодавца, за календарску годину у којој је покренут стечајни поступак, ако је то право имао пре покретања стечајног поступка;
3. Отпремнина због одласка у пензију у календарској години у којој је покренут стечајни поступак, ако је право на пензију остварио пре покретања стечајног поступка;
4. Накнада штете на основу одлуке суда донете у календарској години у којој је покренут стечајни поступак, због повреде на раду или професионалног обољења, ако је та одлука постала правоснажна пре покретања стечајног поступка;

складу са законом којим се уређује стечајни поступак.

ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЈА

Акта која се доносе у складу са законом којом се уређује стечајни поступак:

- а) Решење о увођењу стечаја у предузеће (потребно приложити за било које од тражених права);
- б) Правоснажна одлука (закључак, решење) суда о утврђеним потраживањима за запослене, у којој је наведен основ потраживања, (за зараде треба да буде наведен тачан период за који се оне дугују, број остварених радних сати по месецима и износ; за остала права потребно је да потраживање и износ за њега буду наведени у одлуци). Правоснажну одлуку (закључак, решење) треба приложити уз потраживана права наведена у тачкама 1, 2, и 3;
- в) Потврда стечајног већа да у стечајној маси нема средстава за исплату утврђених потраживања за запослене (потребно приложити за било које од тражених права);

Акта која поседује запослени:

1. Захтев (на прописаном обрасцу попуњен читко, правилно и комплетно, обавезно зао-

КОНТАКТИ СА ФОНДОМ

Адреса за доставу поштом:
Фонд солидарности
Немањина 22-26
Поштански фах 43
11124 Београд

Контакт телефони:
011/21-21-970, 011/21-21-971

Број факса:
011/21-21-968

Сајт:
www.fs.gov.rs

E-mail:
fond.solidarnosti@fs.gov.rs

Ово упутство нема снагу правног акта већ служи као помоћ за комплетирање документације ради подношења захтева Фонду солидарности.